

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

แนวคิดของการดำเนินงานโครงการ Contract Farming ภายใต้กรอบ ACMECS เริ่มจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่อนข้างมาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆมากมายโดยเฉพาะตามบริเวณชายแดน และจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐบาลไทยจึงมีความประสงค์ที่จะส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเพิ่มปริมาณการค้าและเพิ่มขีดความสามารถการผลิตทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรม และบริการในบริเวณพื้นที่ชายแดนระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Complementary) โดยเฉพาะการผลิตร่วมทางด้านเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชาชนในกลุ่ม ประเทศ ACMECS (อิระวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง) ได้แก่ ประเทศไทย พม่า สปป.ลาว กัมพูชาและเวียดนาม

โครงการทำการเกษตรแบบมีพันธสัญญา (Contract Farming) เป็นความร่วมมือในด้านเกษตรกรรมระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายใต้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS เป็นการย้ายฐานการลงทุนการปลูกพืชเป้าหมายจากประเทศไทยไป สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยแบ่งเป็นกลุ่มพืชไร่เศรษฐกิจ 10 ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ละหุ่ง ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันฝรั่ง มะม่วงหิมพานต์ ยูคาลิปตัส ลูกเดือย และถั่วเขียวผิวมัน เนื่องจากไทยยังผลิตได้ไม่เพียงพอกับความต้องการ และพืชเหล่านี้เป็นพืชที่ต้องใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวจำนวนมาก และกลุ่มพืชพลังงาน 3 ชนิด ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง และอ้อย ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชนที่ต้องการนำมาเป็นปัจจัยการผลิตหรือเพิ่มมูลค่าสินค้าในประเทศไทย

จังหวัดเลย เป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ในโครงการ Contract Farming ภายใต้กรอบ ACMECS โดย เป็นหนึ่งใน Contract Farming ชายแดน ณ 3 พื้นที่นำร่องก่อนในระยะแรก คือ แม่สอด-เมียวดี (ไทย-พม่า) เลย-ไชยะบุรี (ไทย-ลาว) และจันทบุรี-พระตะบอง/ไพลิน (ไทย-กัมพูชา) ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาของ contrat farming จังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี จะเป็นส่วนหนึ่งเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนในอนาคต และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างเป็นมิตร สำหรับสถานการณ์การค้าทั่วไป และประเด็นที่สนใจ ด้านจังหวัดเลยในช่วงระยะเวลา 3 เดือนแรกของปี 2547 (ม.ค.-มี.ค.) มูลค่าการค้ารวมมีปริมาณการค้าเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนในช่วงเวลาเดียวกัน พบว่ามีปริมาณการค้าลดลงคิดเป็นร้อยละ 10.64 ของ มูลค่าทั้งหมด โดยในช่วงดังกล่าวสินค้าที่นำเข้าจากลาวส่วนใหญ่ยังคงเป็นสินค้าจำพวกไม้ ไม้แปรรูป ที่ยังเหลือจาก order เดิมของปีก่อนบางส่วน และสินค้ากรรมที่นำสนใจได้แก่

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และลูกเต๋อย โดยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มีแนวโน้มการนำเข้ามาในประเทศจำนวนมากขึ้น เพื่อนำไปเป็นอาหารสัตว์

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นประโยชน์ของงานวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนา Contract farming ระหว่างจังหวัดเลย และแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว โดยมีสินค้าเกษตรที่ศึกษาได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่มีแนวโน้มของการส่งออกและแปรรูปไปยังประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้น งานวิจัยนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะสามารถสร้างงาน สร้างรายได้อย่างเป็นรูปธรรมให้แก่ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้าน ขยายผลให้เกิดการลงทุนธุรกิจต่อเนื่องด้านเกษตรระหว่าง 2 ประเทศ ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ผิดกฎหมายและปัญหาชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดผลกระทบในเรื่องสาธารณสุขและสังคมจากปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย สร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ช่วยลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อสำรวจข้อมูลเชิงลึกด้านแผนการลงทุนของคลัสเตอร์ที่ทำ contract farming สินค้าเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนจากประเทศไทยของผู้ที่ทำ contract farming ประเภทสินค้าเกษตรของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว
- 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนา contract farming ประเภทสินค้าเกษตร ของจังหวัดเลย และแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 มีข้อมูลคลัสเตอร์ที่ทำ contract farming ของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการลงทุน โครงการ Contract Farming ปี 2549/2550 ของผู้ลงทุน ในด้านพื้นที่เป้าหมาย ชนิดและปริมาณพืชเป้าหมาย/แผนการผลิตและการสนับสนุนเกษตรกรเพื่อนบ้าน ห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) จุดแข็ง –จุดอ่อน- โอกาส- อุปสรรค (SWOT) แผนภาพคลัสเตอร์ (cluster mapping) และปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ 4 ด้าน (Diamond model) ของคลัสเตอร์ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป

3.2 มีข้อมูลเกษตรกรผู้ที่ทำ contract farming จากแขวงไชยะบุรี กับจังหวัดเลย ด้านปัญหา อุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนจากประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการช่วยเหลือสนับสนุนต่อไป

3.3 ได้แนวทางการพัฒนา contract farming ของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี

4. ขอบเขตของโครงการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาตามผลการดำเนินการ ตามกรอบ ACMECS ในช่วงปี 2549 – 2550

4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดเลย ประเทศไทย และ แขวงไชยบุรี ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

1) คลัสเตอร์ที่ทำ contract farming สินค้าเกษตรประเภทข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของจังหวัดเลยและแขวงไชยบุรี สปป.ลาว

2) ข้อมูลเชิงลึกของคลัสเตอร์ที่ทำ contract farming ด้านสินค้าเกษตรประเภทข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เกี่ยวกับแผนการลงทุน โครงการ Contract Farming ปี 2549/2550 ของผู้ลงทุน โดยกำหนดรายละเอียดพื้นที่เป้าหมาย ชนิดและปริมาณพืชเป้าหมาย/แผนการผลิตและการสนับสนุนเกษตรกรเพื่อนบ้าน ห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) จุดแข็ง –จุดอ่อน- โอกาส- อุปสรรค (SWOT) แผนภาพคลัสเตอร์ (cluster mapping) และปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจ 4 ด้าน (Diamond model)

3) ข้อมูลเชิงลึกด้านปัญหาอุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนจากประเทศไทยของผู้ที่ทำ contract farming ด้านสินค้าเกษตรประเภทข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากแขวงไชยบุรี สปป.ลาว

4) แนวทางการพัฒนา contract farming ประเภทสินค้าเกษตรของจังหวัดเลย และแขวงไชยบุรี สปป.ลาว

4.4 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1) ผู้เข้าร่วมโครงการ แผนการลงทุน Contract Farming สินค้าเกษตรของจังหวัดเลย และแขวงไชยบุรี สปป.ลาว ประจำปี 2549/50

2) เกษตรกรที่ทำ contract farming จากแขวงไชยบุรี สปป.ลาว

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากจังหวัดเลย ประเทศไทย และ แขวงไชยบุรี ประเทศ สปป.ลาว